

संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीच्या सदस्यांना/ ग्रामस्थांना सवलतीच्या दराने बायोर्गॅस/ स्वयंपाक गॅस पुरवठा, दुभत्या जनावरांसाठी अनुदान व वृक्ष लागवडीचे संरक्षणासाठी प्रोत्साहन देण्याबाबतची योजना

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक : एफडीएम-२०१२/प्र.क्र.४/फ-२
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक :- ०८ जानेवारी, २०१३

- वाचा :- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक-एफडीएम-२०११/प्र.क्र.१००/फ-२, दि.०५.१०.२०११.
- २) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक-एफडीएम-२०११/प्र.क्र.१०४/फ-२, दि.२५.१०.२०११.
- ३) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक-एफडीएम-२०११/प्र.क्र.१००/फ-२, दि.२२.१२.२०११.
- ४) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक-एफडीएम-२०१२/प्र.क्र.४/फ-२, दि.१०.०७.२०१२.
- ५) शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग, क्रमांक-एफडीएम-२०१२/प्र.क्र.४/फ-२, दि.०८.०८.२०१२.

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र राज्यात एकूण वनक्षेत्र ६१९३९ कि.मी. असून वनालगत असलेल्या गावांची संख्या जवळपास १५५०० एवढी आहे. वनाच्या संरक्षणार्थ ग्रामीण लोकांच्या सहभागातून वन व्यवस्थापन कार्यक्रम राबविण्यात येत असून राज्यात जवळपास १२६०० संयुक्त वन व्यवस्थापन समित्या स्थापन करण्यात आलेल्या आहेत. वनक्षेत्रावरील जळाऊ लाकडाच्या तोडीमुळे वनावर होणारे दुष्परिणाम कमी होण्यासाठी तसेच वृक्षलागवडीचे संरक्षण होण्यासाठी संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीच्या माध्यमातून वनालगतच्या गावातील आदिवासी तसेच अनुसूचित जातीच्या आणि बिगर मागास वर्गीय लोकांना लाभ होण्याच्या दृष्टीकोनातून संदर्भ ४ वरील दि.१०.०७.२०१२ च्या शासन निर्णयान्वये सवलतीच्या दराने बायोर्गॅस/स्वयंपाक गॅस पुरवठा, दुभत्या जनावरांसाठी अनुदान व वृक्ष लागवडीचे संरक्षणाकरिता प्रोत्साहन देण्याबाबतची योजना राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. सदर शासन निर्णयानुसार योजना राबविताना क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना काही अडचणी येत आहेत. तसेच याबाबत मुख्य वनसंरक्षक (प्रा)/ मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव) यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या अडचणी विचारात घेऊन तसेच दि. ०१.१२.२०१२ रोजी प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव) व इतर मुख्य वनसंरक्षक यांची प्रधान सचिव (वने) यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या बैठकीमध्ये

अधिकाऱ्यांनी सुधारणा करण्याबाबत विनंती केली होती. त्यानुसार अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास) यांनी प्रस्ताव पाठविला आहे. सदर प्रस्तावानुसार शासन निर्णयातील समितीच्या निवडीसंबंधीचे निकष, योजनांतर्गत खर्च व अनुदान यासंदर्भात पुढीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहे.

शासन शुध्दीपत्रक :-

१. शासन निर्णय दि.१०.०७.२०१२ मधील परिच्छेद ५ (अ) (२) ऐवजी खाली सुधारीत केल्याप्रमाणे वाचावा.

"समितींना वर्ग केलेल्या वनक्षेत्राची / परिस्थितीकीय विकास समितीला लागून वनक्षेत्र (अंदाजे ३ कि.मी. चा परिसर) आगीपासून संरक्षण करण्यासाठी सक्रियरित्या सहभाग देणारी समिती. मागचे वर्षी समितीस वर्ग केलेल्या वनक्षेत्राच्या अंदाजे १०% पेक्षा जास्त क्षेत्र जळालेले नाही व लागलेली आग संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीच्या सदस्यांनी विझवली अशी समिती. "

२. शासन निर्णय दि.१०.०७.२०१२ मधील परिच्छेद ५ (क) (२) ऐवजी खाली सुधारीत केल्याप्रमाणे वाचावा.

"ज्या कुटुंबामध्ये पाळीव जनावरे नसल्यामुळे शेण उपलब्ध नाही अशा कुटुंबांना एलपीजी गॅस कनेक्शन देण्यास प्राधान्य देण्यात येईल. मात्र इतर कुटुंबांना एलपीजी गॅस कनेक्शनची मागणी असेल तर देता येईल. पहिल्या, दुसऱ्या, तिसऱ्या व चौथ्या वर्षी अनुक्रमे १२, ८, ६ व ४ याप्रमाणे गॅस सिलेंडर देण्यात येतील. गॅस कनेक्शनसाठी एकूण रु. ४०९०/- इतका खर्च असून पहिल्या वर्षासाठी १२ सिलेंडरकरीता रुपये ४९२०/- इतका खर्च येणार आहे. गॅस सिलेंडर विकत घेतल्यानंतर रक्कम संबंधित गॅस एजन्सीला संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीमार्फत देण्यात येतील. याबाबत ७५% रक्कम शासनाकडून अनुदान देण्यात येईल व २५% रक्कम लाभार्थ्यांना भरणे आवश्यक आहे. "

३. शासन निर्णय दि.१०.०७.२०१२ मधील परिच्छेद ५ (क) (५) ऐवजी खाली सुधारीत केल्याप्रमाणे वाचावा.

"ज्या गावांत किमान २५ हेक्टर शासकीय क्षेत्रावर वृक्ष लागवड करण्यात आली असेल अशा संयुक्त वन व्यवस्थापन समिती त्या क्षेत्रावरील लोकांना रोपांचे संरक्षणाचे काम कुटुंबनिहाय/क्षेत्रनिहाय ठरविण्यात येईल. सदर कुटुंबानी पहिल्या वर्षी किमान ८०% जिवंत रोपांची टक्केवारी ठेवल्यास, दुसऱ्या वर्षी ६०% जिवंत रोपांची टक्केवारी ठेवल्यास व त्यानंतर सलग तीन वर्षांपर्यंत ६०% जिवंत रोपांची टक्केवारी ठेवल्यास अशा कुटुंबास रोपे लागवडीच्या पहिल्या वर्षापासूनच पाचव्या वर्षापर्यंत प्रतीमाह, प्रती रोप ५० पैसे (अक्षरी पन्नास पैसे फक्त) एवढे देण्यात येतील. तथापि, दुसऱ्या वर्षापासून पाचव्या वर्षापर्यंत जर

जिवंत रोपांची टक्केवारी ५०% पर्यंत असल्यास अशा कुटुंबाकरीता विभागस्तरीय समिती स्थापन करून त्या समितीमार्फत सखोल तपासणी करून व समितीची शिफारस प्राप्त झाल्यानंतर उपरोक्त लाभ देय राहील. परंतु कोणत्याही परिस्थितीत ५०% पेक्षा कमी जिवंत रोपांची टक्केवारी असणाऱ्या रोपवनास व त्याची देखभाल करणाऱ्या समितीला किंवा कुटुंबाला कोणताही लाभ देय राहणार नाही. प्रत्येक कुटुंबाने किमान १०० वृक्ष लागवडीची देखभाल करणे आवश्यक आहे. रोप संरक्षणात NREGS आणि पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजनेत लावलेल्या झाडांना प्राधान्य देण्यात येईल. "

४. शासन निर्णय दि.१०.०७.२०१२ मधील परिच्छेद ५ (क) (६) ऐवजी खाली सुधारीत केल्याप्रमाणे वाचावा.

"अनुसूचित जमातीच्या लाभार्थीची निवड करून त्याची यादी आदिवासी विभागाच्या प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांचेकडून अनुमोदित करणे आवश्यक राहील. तसेच अनुसूचित जातीच्या लाभार्थ्यांची निवड करून सहा. आयुक्त, समाज कल्याण यांचेकडून अनुमोदित करणे आवश्यक राहील ही अट फक्त अनुसूचित जमाती उपयोजनाकडून प्राप्त होणाऱ्या अनुदानातून व अनु. जाती उपयोजनेतून प्राप्त होणाऱ्या अनुदानातून निवड होणाऱ्या लाभार्थ्यांसाठी लागू राहील. इतर स्त्रोतातून प्राप्त होणाऱ्या अनुदानासाठी बंधनकारक नाही. अनुसूचित जमाती लाभार्थ्यांच्या कुटुंबावर येणारा खर्च आदिवासी उपयोजनेतून, अनुसूचित जाती लाभार्थ्यांच्या कुटुंबावर अनु. जाती उपयोजनेअंतर्गत अनुदानातून तसेच सर्वसाधारण कुटुंबासाठीचा खर्च जिल्हा परिषदेला देण्यात येणाऱ्या ७ टक्के वन विकास कऱ्याच्या अनुदानाअंतर्गत जिल्हा परिषदेकडून उपलब्ध अनुदानातून व १३व्या वित्त आयोग व कॅम्पामधून केलेल्या तरतुदीमधून करण्यात येईल. ७ टक्के वनविकास कराची स्वकम खर्च करताना संबंधित जिल्हा परिषदेची सहमती घेण्यात यावी. "

सदर शासन शुध्दीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१३०१०९१२५९०६९०१९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

(नं.मा.शिलवंत)
उप सचिव (वने)
महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपाल महोदयांचे सचिव.
मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव.
मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव.

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन.

सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालयीन विभाग.

प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सचिव (ग्राम विकास) ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

मा.मंत्री(वने) यांचे खाजगी सचिव.

मा.राज्यमंत्री(वने) यांचे खाजगी सचिव.

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्य जीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (उत्पादन व व्यवस्थापन), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ, नागपूर.

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक तथा महासंचालक, सामाजिक वनीकरण, पुणे.

सर्व अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक/मुख्य वनसंरक्षक/वनसंरक्षक/उप वनसंरक्षक

सर्व विभागीय आयुक्त.

सर्व जिल्हाधिकारी.

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी.

सर्व महानगर पालिकांचे आयुक्त.

आयुक्त, आदिवासी विकास विभाग, नाशिक

आयुक्त, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य पुणे

आयुक्त (कृषी), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

संचालक, नगर पालिका संचालनालय, मुंबई.

व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, नागपूर.

सर्व प्रकल्प संचालक, ग्रामीण विकास यंत्रणा.

सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी/ सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण/सर्व प्रकल्प

अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग.

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १ / २, मुंबई / नागपूर.

महालेखापाल (लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र १ / २, मुंबई / नागपूर.

संचालक, लेखा व कोषागारे संचालनालय, मुंबई.

सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.

वन विभागातील सर्व सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव / विशेष कार्य अधिकारी.

निवड नस्ती (कार्यासन फ-२), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.